

використання перекладацьких трансформацій. Також важливим чинником вдалого перекладу власних назв є врахування різних мовних стилів та типів тексту. Для них існують різні стратегії перекладу. Важливим аспектом є типологія власних назв та походження окремих мовних одиниць. Отже, щоб коректно відтворити стилістичні та контекстуальні особливості, перекладач повинен мати цілісну картину лінгвістичного середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галкіна О., Сітко А. Відтворення ідеонімів та прагматонімів у перекладі. *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка.* – К.: Аграр Медіа НГруп, 2018. – С. 124-129.
2. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства, підруч. – 2.вид. – К. Академія, 2005.
3. Сітко А.В. Використання результатів контрастивних досліджень у перекладознавстві. *Наукові записки.* Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – Вип. 116. – С. 199–203.
4. Behnaz Sanaty Pour. How to Translate Personal Names [Електронний ресурс] / Behnaz Sanaty Pour. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <https://translationjournal.net/journal/50proper.htm>.

Радченко М. О.

студентка II курсу

факультету лінгвістики та соціальних комунікацій

Науковий керівник: **Сітко А. В.**

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри англійської філології і перекладу

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ

Проблема адекватного перекладу на сьогодні є однією з найбільш актуальних у галузі перекладознавства та потребує детального дослідження, особливо коли мова йде про відтворення таких елементів як абревіатури та скорочення.

З-поміж різних способів словотворення скорочення та абревіація займають важливе місце. Це відносно нові процеси, які ще недостатньо досліджені. Вони виникли в результаті швидкого прогресу людства, яке прагне до стислості, економії часу та енергії. Ці явища використовуються в різних сферах життя: науці, праві, медицині, політиці. Тому часто, щоб зрозуміти абревіатури та скорочені лексичні одиниці, потрібно мати екстралінгвістичні знання.

Існує багато різних думок щодо утворення абrevіатур та скорочень, а в останні десятиліття лінгвісти почали займатись вивченням їх перекладу. Великий внесок в дослідження абrevіатур та їх перекладознавчих аспектів зробили такі науковці: А. Авраменко, С. Барбашева, Е. Бреус, Є. Волошин, К. Сьцов, В. Карабан, В. Павлов, М. Сегаль.

Скорочення – поширений та продуктивний спосіб словотворення. Залежно від того, яка частина слова видаляється, скорочення можуть бути початкові (*phone – telephone, net – internet*), серединні (*mart – market, maths – mathematics*), прикінцеві (*prof – professor, ad – advertisement*) і змішані (*fridge – refrigerator, flue – influenza*).

Абrevіація – це спосіб утворення слова з перших літер слів, з яких складається назва певного явища чи поняття. Абrevіатури поділяються на три групи:

- звукові (акроніми) – абrevіатури, утворені з перших літер складових назви, які вимовляються, як звичайні слова: *NATO, UNO, ЧАЕС*.
- літерні – абrevіатури, що утворені з перших літер слів, де вимовляється кожна окрема літера так, як вона звучить в алфавіті: *BBC, WHO, ПДВ, ЗНО*.
- графічні абrevіатури – скорочення слів на письмі для економії місця на папері та часу. Наприклад: *Tue – Tuesday, B.A. – Bachelor of Arts, грн. – гривня, км – кілометр*.

Особливим видом графічних абrevіатур є абrevіатури латинського походження (*etc. – et cetera, eg. – exempli gratia, lb – pound/libra*), які викликають труднощі при перекладі.

З появою інтернету та соціальних мереж, з'явилося безліч нових абrevіатур та скорочень, які активно вживаються в смс-листуванні. Наприклад: *ASAP – as soon as possible, IDK – I don't know, CU – see you, HAND – have a nice day, NC – no comment, BBS – be back soon, JAS – just a second, прив. – привіт, ДН – день народження, норм. – нормально, ск – скільки, нз – не знаю, лю – люблю*. Великого поширення в англійській мові останнім часом набули нумероніми – слова, які утворені за допомогою числа. Часто вимова чисел і букв збігається з вимовою слів: *2DAY – today, 4E – forever, O4U – only for you, D8 – date, L8R – later*. В великих словах іноді пишуть першу і останню літеру, а між ними число, яке позначає скільки букв пропущено, наприклад: *i18n – internationalization* [2, с. 109].

Деякі абrevіатури мають декілька значень: *GI – Gastro-Intestinal, General Issue, Galvanized Iron, Geographic Information, Government instruction*. Тому перекладач повинен повністю розуміти текст, щоб здійснити адекватний переклад всіх скорочень, абrevіатур і термінів. Дослівний переклад, без заглиблення в суть теми, може спричинити грубі помилки.

Одним із завдань сучасного перекладознавства як науки, є встановлення принципів декодування та кодування вербального матеріалу при переході від однієї мовної картини світу до іншої [3, с. 199]. Найпоширенішими способами перекладу абrevіатур чи скорочень, на думку науковців, є транслітерація, експлікація, калькування, еквівалентний переклад [1, с. 80].

Транслітерація – відтворення слів однієї графічної системи письма за допомогою знаків іншої системи: *Unicode (universal code) – Юнікод*.

Експлікація – спосіб перекладу одиниці МО, при якому перекладач передає її значення вільним сполученням слів МП, даючи пояснення цього значення: *CDDI – Copper Distributed Data Interface – розподілений інтерфейс передачі даних по кабельних лініях*.

Калькування – переклад лексичних одиниць МО за допомогою заміни складових частин їх лексичними відповідниками в МП: *e-mail – електронна пошта*. Калькування використовується лише тоді, коли в мові перекладу відповідні словосполучення широко розповсюджені. В іншому разі варто застосувати експлікацію.

Еквівалентний переклад – переклад абрєвіатури відповідним скороченням: *ABE (air-breathing engine) – ПРД (повітряно-реактивний двигун)*. Такий спосіб передбачає, що в мові перекладу вже існує абрєвіатура-відповідник.

Прийом перекладу необхідно обирати залежно від жанру тексту та аудиторії, на яку він направлений. Перекладач може поєднувати декілька способів перекладу. Наприклад, він може застосувати експлікацію, а в дужках подати скорочення, яке буде вживатись далі в тексті. При усному перекладі надзвичайно важко перекласти абрєвіатури, адже немає змоги користуватись словниками, посібниками та іншими допоміжними матеріалами. В такому випадку перекладач має покладатись на свої екстралінгвістичні знання.

Отже, абрєвіація та скорочення – продуктивні способи словотворення, які потребують адекватного перекладу. Основними прийомами під час їх перекладу є транслітерація, експлікація, калькування та еквівалентний переклад. Обирати прийом потрібно, спираючись на характер тексту та цільову аудиторію, адже від результатів роботи перекладача часто може залежати багато у випадку, коли мова йде і про відтворення текстів різної стильової приналежності. Тому, цілком очевидно, що перекладачеві необхідна максимальна увага при виконанні перекладу [4, с. 72].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко О. Особливості перекладу абрєвіатур, акронімів і скорочень. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. 2014. № 1. С. 76–83.
2. Ніколаєва Т. М. Перекладацькі аспекти сучасних англійських абрєвіацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. № 37. С. 107–110.
3. Сітко А. В. Використання результатів контрастивних досліджень у перекладознавстві. *Наукові записки*. Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – Вип. 116. – С. 199–203.
4. Сітко А., Струк І. Перекладацька неточність у перекладі фахового контенту веб-сайтів. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах* : зб. наук. праць. Київ: Університет «Україна» (37), 2018. С. 67–74.